

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้สามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีการวิทยาของการวิจัย (research methodology) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนของการกำหนดประชากร จำนวนประชากรตัวอย่าง เครื่องมือและวิธีใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนตามการวิจัยเป็นดังนี้ กล่าวคือ

ประชากร

ประชากรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ อาจารย์ผู้ทำหน้าที่สอนวิชาชีพ และ/หรือผู้ทำหน้าที่งานส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนของวิทยาลัยเกษตรกรรมจำนวน 788 คน จากวิทยาลัยเกษตรกรรมที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 11 แห่ง ดังนี้

1. วิทยาลัยเกษตรกรรมขอนแก่น	จังหวัดขอนแก่น
2. วิทยาลัยเกษตรกรรมมหาสารคาม	จังหวัดมหาสารคาม
3. วิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี	จังหวัดอุดรธานี
4. วิทยาลัยเกษตรกรรมนครพนม	จังหวัดนครพนม
5. วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด	จังหวัดร้อยเอ็ด
6. วิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์	จังหวัดบุรีรัมย์
7. วิทยาลัยเกษตรกรรมยโสธร	จังหวัดยโสธร
8. วิทยาลัยเกษตรกรรมศรีสะเกษ	จังหวัดศรีสะเกษ
9. วิทยาลัยเกษตรกรรมชัยภูมิ	จังหวัดชัยภูมิ
10. วิทยาลัยเกษตรกรรมนครราชสีมา	จังหวัดนครราชสีมา
11. วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี	จังหวัดอุบลราชธานี

ประชากรตัวอย่างและวิธีการคัดเลือก

เนื่องจากการวิจัยเรื่องนี้ต้องการสาระข้อมูลที่มีลักษณะเนื้อหาเป็นสาระเฉพาะ เรื่องที่สามารถนำไปประมวลให้เป็นนโยบายและแผนปฏิบัติงานของงานส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนของวิทยาลัยเกษตรกรรม ดังนั้นการคัดเลือกประชากรตัวอย่างจึงใช้วิธีการ สุ่มแบบจำเพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยการคัดเลือกเฉพาะอาจารย์ที่มี แนวความคิดและประสบการณ์อย่างดี ด้วยการดำเนินการและสัมผัสโดยตรงกับงานส่งเสริม อาชีพและบริการชุมชน ดังนั้นประชากรตัวอย่างจึงคัดเลือกอาจารย์ที่มีหน้าที่สอน เป็น หัวหน้าคณะวิชาชีพ ซึ่งอาจารย์เหล่านี้ได้ทำหน้าที่ส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนพร้อมกัน ไปด้วย รวมกับอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในด้านการสอน และทำหน้าที่ส่งเสริมอาชีพและบริการ ชุมชน รวมเป็นประชากรตัวอย่างทั้งหมด 165 คน โดย

1. จำแนกประชากรจากวิทยาลัยเกษตรกรรมที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 11 แห่ง แห่งละ 15 คน
2. จำแนกประชากรตัวอย่างออกเป็น
 - 2.1 หัวหน้างานคณะวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรกรรมละ 4 คน รวมเป็น 44 คน
 - 2.2 อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในด้านการสอน และทำหน้าที่ส่งเสริมอาชีพและบริการ ชุมชน วิทยาลัยเกษตรกรรมละ 11 คน รวมเป็น 121 คน

เครื่องมือใช้รวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ แบบ- สอบถาม ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่สามารถแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไป ทางสถานภาพเศรษฐกิจและสังคมบางประการ ใช้มาตราการวัด (measurement scale) แบบบอกลักษณะ (nominal scale) และบอกช่วง (interval scale)
2. ข้อมูลที่เกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนที่เป็นอยู่ และ ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อการดำเนินงานส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนของวิทยาลัย- เกษตรกรรมใช้มาตราการวัด (measurement scale) แบบบอกลักษณะ (nominal scale) และบอกสัดส่วน (ratio scale)

การสร้างแบบสอบถาม

ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด โดยอาศัยวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นพื้นฐาน
2. เลือกชนิดและรูปแบบของแบบสอบถาม พิจารณาจากความง่ายในการตอบ คุณสมบัติของประชากรผู้ตอบ และความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลที่จะได้รับ ซึ่งมีทั้งคำถามปลายปิด หรือกำหนดให้ตอบ และคำถามปลายเปิด
3. เขียนคำถามตามที่ได้กำหนดเป็นข้อมูลและตัวชี้วัดไว้แล้ว
4. เรียงข้อความและจัดรูปแบบ โดยเรียงคำถามที่เป็นการเสนอข้อมูลที่ใกล้เคียงกับผู้ตอบมากที่สุดก่อน แล้วจึงถามความคาดหวังของประชากรเหล่านั้น
5. ตรวจสอบและแก้ไขความเหมาะสมของคำตอบ ความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำถาม และแบบสอบถาม
6. การทดสอบแบบสอบถาม มีขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้

-ดำเนินการทดสอบแบบสอบถาม โดยทดลองใช้กับอาจารย์ผู้ปฏิบัติงานส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนของวิทยาลัยเกษตรกรรม จำนวน 13 ชุด เพื่อตรวจสอบคุณภาพของคำถามแต่ละข้อว่า แต่ละคำถามนั้นประชากรเข้าใจตรงกันหรือไม่เพียงใด ภาษาที่ใช้รวมถึงรูปแบบของคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่ เวลาที่ใช้ในการตอบคำถาม ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้แก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

-การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีแบ่งครึ่ง (Split-Half Method)

$$\text{สูตร} \quad r_{tt} = \frac{2r_{xy}}{1+r_{xy}}$$

r_{xy} = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง x กับ y

x = คะแนนของคำตอบที่แสดงความเห็น

y = คะแนนของคำตอบที่แสดงสภาพที่เป็นอยู่

- ค่า r_{tt} ที่ได้จะเป็นค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ
- r_{tt} ของค่าตอบที่แสดงความเห็น = 0.90 นั่นคือ ค่าถามที่ให้ประชากรตัวอย่างแสดงความเห็นต่อการดำเนินงานที่ควรจะเป็นของวิทยาลัย มีความเที่ยงเท่ากับร้อยละ 90
- r_{tt} ของค่าตอบที่แสดงสภาพที่เป็นอยู่ = 0.82 นั่นคือ ค่าถามที่ให้ประชากรตัวอย่างกล่าวถึงหรือเสนอสภาพการดำเนินงานที่เป็นรูปของการดำเนินงาน มีความเที่ยงเท่ากับร้อยละ 82

ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเที่ยงดังนี้ คือ ด้านความคิดเห็นของอาจารย์ในการดำเนินงานส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนเท่ากับ 0.90 ด้านการดำเนินงานส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนที่เป็นอยู่เท่ากับ 0.82

-การตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา 3 ท่านพิจารณาตรวจ เสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขในเรื่องจุดมุ่งหมายของการส่งเสริม วัตถุประสงค์เฉพาะ หลักการของงานส่งเสริมเผยแพร่การเกษตรของวิทยาลัยเกษตรกรรม กิจกรรมของการส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนของวิทยาลัยเกษตรกรรม เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ก่อนใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรเป้าหมาย โดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรตัวอย่างทั้ง 11 วิทยาลัยเกษตรกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในวันที่ 22 ตุลาคม 2534 โดยใส่ซองและแนบซองที่มีชื่อที่อยู่ของผู้วิจัยให้ส่งกลับคืน และติดแสตมป์ เรียบร้อยใส่ไปในซองแบบสอบถามที่ส่งนั้นด้วย
2. ให้เวลาในการตอบแบบสอบถามและส่งคืน 20 วัน ในการติดตามสอบถามผู้วิจัยใช้โทรศัพท์ติดต่อทวงถามและขอรับแบบสอบถามคืนเมื่อถึงเวลากำหนด
3. ผลการเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้้นำส่งไปถึงอาจารย์ประชากรตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 165 ฉบับ และได้รับคืนแบบสอบถามมาทั้งหมด จากนั้นทำการตรวจสอบเพื่อ

ดูและคัดเลือกแบบสอบถามเฉพาะที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ในคำตอบและสามารถนำคำตอบมาวิเคราะห์เป็นผลการศึกษา ได้จำนวนแบบสอบถาม 133 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 80.60 ของจำนวนแบบสอบถามที่ได้นำส่งไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

-การวิเคราะห์สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของอาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานส่งเสริมวิชาชีพและบริการชุมชน โดยนำข้อมูลที่มีมาตราการวัดแบบบอกลักษณะ (nominal scale) และอัตราส่วน (ratio scale) ใช้การแจกแจงจำนวนคำตอบแล้วคำนวณ ค่าร้อยละ (percentage) ของจำนวนผู้ตอบคำถามในแต่ละข้อ

-การวิเคราะห์การดำเนินงานส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนของวิทยาลัยเกษตรกรรม คำตอบของประชากรตัวอย่างที่เกี่ยวข้องที่เป็นอยู่ในเรื่องกิจกรรม โดยนำมาตราการวัดที่อยู่ในรูปแบบลำดับ (ordinal scale) กำหนดข้อมูลความเห็นที่เป็นอยู่ในเชิงคุณภาพให้เป็นข้อมูลที่อยู่ในเชิงปริมาณ โดยกำหนดแต้มคะแนน

มีการดำเนินงานน้อย	ให้แต้มคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
มีการดำเนินงานนานๆครั้ง	ให้แต้มคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน
มีการดำเนินงาน ไม่เคย	ให้แต้มคะแนนเท่ากับ 0 คะแนน

การดำเนินงานน้อย หมายถึง การดำเนินงานที่อาจารย์ได้แสดงบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชน จำนวน 4 ครั้ง/ปีขึ้นไป

การดำเนินงานนานๆครั้ง หมายถึง การดำเนินงานที่อาจารย์ได้แสดงบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนต่ำกว่าจำนวน 4 ครั้ง/ปี

การวิเคราะห์และการตีความ ใช้สถิติความถี่และค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) ของการตอบแต่ละคำถาม

-การวิเคราะห์ความเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการดำเนินงานส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนในเรื่องจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์เฉพาะ หลักการ ใช้การให้แต้มคะแนนแก่ความเห็นในระดับต่างๆ ดังนี้

เห็นด้วยว่าควรดำเนินการ	ให้แต้มคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้แต้มคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน
ไม่เห็นด้วยว่าควรดำเนินการ	ให้แต้มคะแนนเท่ากับ 0 คะแนน

แล้วคำนวณหาค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) ของการตอบแต่ละคำถาม

มาตราที่ใช้เป็นดัชนีบ่งชี้ (Rating Scale) ความหมายของค่ามัธยฐานเลขคณิตของความเห็นต่อประสิทธิภาพที่เป็นอยู่ และที่ควรจะเป็นของการดำเนินงานส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชน เป็นดังนี้

ค่ามัธยฐานเลขคณิตที่มีค่าน้อยกว่า 0.75 มีความหมายว่า ไม่เคย ไม่เห็นด้วย

ค่ามัธยฐานเลขคณิตที่มีค่า 0.75-1.50 มีความหมายว่า ไม่แน่ใจ

ค่ามัธยฐานเลขคณิตที่มีค่ามากกว่า 1.50 มีความหมายว่า บ่อย เห็นด้วย

-การวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อดูความแตกต่างของการดำเนินงานที่เป็นอยู่ กับที่ควรจะเป็นในองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม สาระทางวิชาการ แหล่งวิชาการ บุคคล เป้าหมาย บุคลากร รูปแบบขององค์กร คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ และแหล่งของเงินที่ใช้ดำเนินการส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนของวิทยาลัยเกษตรกรรม โดยใช้การคำนวณทางสถิติตามวิธีของแมคเนมาร์ (Mc Nemar Test) ความถี่ของค่าตอบของอาจารย์ประจำการ ตัวอย่าง ซึ่งยังมีได้คำนวณเป็นอัตราส่วนร้อยละ (กานดา, 2530)

$$\text{สูตรคำนวณ } X^2 = \frac{(\sum A-D/-1)^2}{A+D}$$

X^2 = เป็นค่าไค-สแควร์ที่แสดงถึงความแตกต่างระหว่างความเป็นจริงและความคาดหวังของอาจารย์

A หมายถึง จำนวนข้อมูลของการดำเนินการส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนที่เป็นอยู่ของวิทยาลัยเกษตรกรรม

D หมายถึง จำนวนข้อมูลของการดำเนินการส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชนที่ควรจะเป็นของวิทยาลัยเกษตรกรรม

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของอาจารย์ผู้ปฏิบัติงานส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชน นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
2. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานส่งเสริมอาชีพและบริการชุมชน และความคาดหวังต่อการดำเนินงาน นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
3. ข้อมูลที่เป็นการเปรียบเทียบการดำเนินงานที่เป็นอยู่กับการดำเนินงานที่ควรจะเป็นตามความคาดหวังของอาจารย์ นำมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้จำนวนค่าตอบของประชากรตัวอย่างได้ชี้ให้เห็นความแตกต่างของประเด็นต่างๆในการดำเนินงาน พร้อมทั้งการวิจารณ์ แล้วเรียงลำดับ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

สถานที่ทำการวิจัย

1. สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ วิทยาลัยเกษตรกรรมที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ข้อมูลเอกสารเก็บรวบรวมมาจากวิทยาลัยเกษตรกรรมมหาสารคาม
3. สถานที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สำนักวิทยบริการ ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น